

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. Wydział I Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Mariusz Gotowski

Protokolant Karolina Piekarska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko Szpitalowi (...) w K.

o zapłatę

1. oddala powództwo

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR Mariusz Gotowski

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 sierpnia 2015 r. wniesionym w postępowaniu upominawczym, powód A. G., działając z profesjonalnym pełnomocnikiem (radcą prawnym) wniósł orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz Szpital (...) w K. mają zapłacić solidarnie na rzecz powoda w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty: kwotę 54.329 zł wraz z odsetkami ustawowymi: od kwoty 15.092 zł od dnia 4 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 39.237 zł od dnia 1 maja 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3.617 zł. W uzasadnieniu pozwu strona powodowa w pierwszej kolejności podała, że powód wykonał na zlecenie Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) spółki z o.o z siedzibą w W. z dnia 27 lutego 2015 r. balustrady wraz z montażem na terenie Szpitala (...) w K.. Wygląd balustrad ustalony został zgodnie z treścią zlecenie z inspektorem nadzoru działającym w imieniu Szpitala (...) w K., który był inwestorem. Z tytułu wykonanych przez siebie i zamontowanych balustrad, powód wystawił następujące faktury VAT: 1) nr 1/03/2015 z dnia 20 marca 2015 r. na kwotę 25.092, płatną do dnia 3 kwietnia 2015 r. oraz 2) nr 1/04/2015 z dnia 16 kwietnia 2015 r. na kwotę 39.237 zł płatną do dnia 30 kwietnia 2015 r. Jak podał powód, z tytułu powyższych faktur VAT pozwany Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zapłacił jedynie kwotę 10.000 zł w dniu 10 kwietnia 2015 r. na poczet faktury VAT nr (...). Do zapłaty pozostała kwota 54.329 zł, wobec czego powód wezwał pozwanych do zapłaty wynagrodzenia należnego powodowi za wykonanie i montaż balustrad z tytułu faktur VAT nr (...). Jak podniósł powód, pozwani są solidarnie odpowiedzialni za zapłatę należnego wynagrodzenia. W dalszej kolejności powód podniósł, że pozwany Szpital (...) w K. miał wiedzę i akceptował fakt, że powód wykonuje na rzecz pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. balustrady i montuje je na terenie należącym do pozwanego Szpitala jako inwestora, czego potwierdzeniem jest oświadczenie złożone w dniu 16 lipca 2015 r. przez działających w imieniu Szpitala, inspektora nadzoru inwestorskiego B. G. oraz kierownika ds. technicznych A. P., zgodnie z treścią którego wykonanie i montaż balustrad przez powoda wchodziło w zakres robót odebranych w dniu 29 kwietnia 2015 r. na podstawie protokołu odbioru końcowego. Przy

niniejszym dodał, że obie działające za pozwany Szpital (...) w K. osoby, miały świadomość, że to powód wykonał i zamontował balustrady, skoro to powodowi wydano oświadczenie z dnia 16 lipca 2015 r. Powód podniósł również, że pozwany Szpital mając świadomość wykonania i montażu balustrad przez powoda nie zgłosił jakichkolwiek zastrzeżeń co do powyższego, a nawet zaakceptował powoda jako podwykonawcę, o czym świadczy następnie pismo z dnia 16 lipca 2015 r., w związku z czym zrodziła się solidarna odpowiedzialność pozwanych za zapłatę wynagrodzenia na rzecz powoda. Powód podniósł, że pozwani jako solidarnie odpowiedzialni nie spełnili dochodzonego przez powoda świadczenia, a do zapłaty pozostała kwota dochodzona pozwem.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 29 września 2015 r., referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Poznań-Stare Miasto w P. (Wydział XII Cywilny) orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Powyższy nakaz zapłaty został doręczony pozwanemu Przedsiębiorstwu Handlowo-Usługowemu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w dniu 9 października 2015 r. i uprawomocnił się w stosunku do niej w dniu 24 października 2015 r.

O powyższego nakazu zapłaty, pozwany Szpital (...) w K., w ustawowym terminie wniósł sprzeciw domagając się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana na wstępie wskazała, że w dniu 7 marca 2014 r. pop przeprowadzeniu procedury udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych (...) doszło do zawarcia umowy z wykonawcą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., na wybudowanie wind na I Oddziale (...) Kardiologicznej i II Oddziale (...) Kardiologicznej wraz z opracowaniem kosztorysu i dokumentacji projektowo-technicznej oraz dostosowaniem budynków B i E do wymogów p.poż., BHP i Sanepidu. Pozwany podkreślił, że jak wynika z treści formularza ofertowego złożonego przez wykonawcę (...) sp. z o.o. w W., wykonawca oświadczył w punkcie 4 tejsze oferty, że nie będzie powierzał prac podwykonawcom. Ponadto w treści umowy z dnia 7 marca 2014 r. zostały zawarte postanowienia dotyczące ewentualności korzystania przez wykonawcę (...) sp. z o.o. w W. z podwykonawców, w tym postanowienie, iż: „Dalsze podzlecenie robót przez Podwykonawcę-Wykonawcom niższego rzędu jest niedopuszczalne” (§ 25 umowy), a także zasady rozliczeń dokonywanych z ewentualnymi podwykonawcami (§ 31 umowy). Pozwany podkreślił, że w trakcie realizowania przedmiotu umowy włącznie z przeprowadzeniem odbioru, który nastąpił w dniu 29 kwietnia 2015 r., Szpital (...) w K. nie był informowany, ani nie miał świadomości, iż wykonawca (...) sp. z o.o. korzysta z podwykonawcy, a co więcej z dalszych podwykonawców. Przy braku tejsze świadomości czy tejsze wiedzy pozwany Szpital po dokonaniu kompensaty kary umownej z tytułu zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy dokonał pełnego rozliczenia z wykonawcą (...) sp. z o.o. w W.. Pozwany podkreślił, że inwestycja wybudowania wind na I i II Oddziale (...) Kardiologicznej wraz z opracowaniem kosztorysu i dokumentacji projektowo-technicznej oraz dostosowaniem budynków B i E do wymogów p. poż., BHP i Sanepidu, finansowana była z dotacji budżetu Województwa (...) na podstawie zawartej umowy Nr DZ. (...) i została całkowicie rozliczona, co wynika z treści pisma Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) w P. z dnia 13 lutego 2015 r. Pozwany podniósł również, że uwzględniając chronologię faktów oraz treść złożonego przez pozwany Szpital oświadczenia z dnia 16 lipca 2015 r., które odnosi się jedynie do potwierdzenia odebrania robót budowlanych, a nie potwierdza kto był wykonawcą tychże robót, w ocenie pozwanego, stwierdzenia powoda zawarte w jego pozwie, iż pozwany Szpital wiedział i zaakceptował powoda jako podwykonawcę, nie znajdują odzwierciedlenia w stanie faktycznym i przywołanych przez pozwanego dowodach. Pozwany podkreślił, że z powyższych okoliczności wynika, że Szpital (...) w K., nie wyrażał zgody na podwykonawców, a tym bardziej na dalszych podwykonawców, nie były mu przedstawiane umowy z podwykonawcami, a tym bardziej dalszymi podwykonawcami, a więc nie miał świadomości ani wiedzy czy tejsze akceptował fakt, że pewne zakresy robót były wykonywane przez podwykonawców czy tejsze dalszych podwykonawców. Jak wynika z załączonych dokumentów, jedyną relacją prawną było zobowiązanie umowne zawarte z z firmą (...) sp. z o.o. w W..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., nie zapłaciła powodowi za wykonanie prac wykonanych przez niego na terenie Szpitala (...) w K.

Częściowo należność wynikającą z faktury VAT nr (...), uregulowała spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., przelewając na rachunek powoda kwotę 10.000 zł.

Dowód: - potwierdzenie wykonania operacji bankowej – k. 13

- zeznania powoda A. G. – k. 411-412

Pismem z dnia 21 lipca 2015 r. powód wezwał pozwanego Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. do zapłaty w terminie do dnia 26 lipca 2015 r., kwoty 54.329 zł wraz z odsetkami ustawowymi, należnymi od upływu terminu płatności do dnia zapłaty, na wskazany wezwaniu rachunek bankowy powoda. Powód wskazał, że powyższa należność wynika z: faktury VAT nr (...) na kwotę 15.092 zł, której termin płatności przypadał w dniu 3 kwietnia 2015 r. oraz faktury VAT nr (...) na kwotę 39.237, której termin płatności przypadał w dniu 30 kwietnia 2015 r. W treści pisma powód wskazał również, że brak zapłaty żądanej kwoty w zakreślonym terminie spowoduje natychmiastowe skierowanie sprawy na drogę sądową i w konsekwencji wszczęcie postępowania egzekucyjnego i umieszczenie przedmiotowej wierzytelności na ogólnodostępnej giełdzie wierzytelności w celu jej odsprzedaży.

Dowód: - wezwanie do zapłaty z dnia 21 lipca 2015 r. wraz z kopią zwrotnego potwierdzenia odbioru – k. 17-18

W oświadczeniu z dnia 16 lipca 2015 r. Szpital (...) w K. potwierdził, że roboty budowlane pn. „Wybudowanie wind na I Oddziale (...) Kardiologicznej i II Oddziale (...) Kardiologicznej wraz z opracowaniem kosztorysu i dokumentacji projektowo-technicznej oraz dostosowaniem budynków B i E do wymogów p. poż., BHP i sanepidu” zostały odebrane protokołem odbioru końcowego z dnia 29 kwietnia 2015 r. W skład ww. robót wchodzi m. in. wykonanie i montaż balustrad i poręczy.

Dowód: - oświadczenie z dnia 16 lipca 2015 r. – k. 14

- protokół odbioru końcowego z dnia 29 kwietnia 2015 r. – k. 70

Po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, rozstrzygniętego w dniu 17 lutego 2014 r., w dniu 7 marca 2014 r. pomiędzy Szpitalem (...) w K. a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., została zawarta umowa nr (...), w przedmiocie „Wybudowania wind na I Oddziale (...) Kardiologicznej i II Oddziale (...) Kardiologicznej wraz z opracowaniem kosztorysu i dokumentacji projektowo-technicznej oraz dostosowaniem budynków B i E do wymogów p. poż., BHP i sanepidu.” (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. była generalnym wykonawcą przedmiotowej inwestycji.

W §25 Umowy strony zgodnie postanowiły, że Wykonawca zobowiązuje się wykonać przedmiot umowy siłami własnymi lub z udziałem Podwykonawców, określonych w załączniku nr 3 do umowy (ust. 1). Dalsze podzlecenie robót przez Podwykonawcę – Wykonawcom niższego rzędu jest niedopuszczalne (ust. 2). Wykonawca ponosi wobec Zamawiającego pełną odpowiedzialność za roboty, które wykonuje przy pomocy Podwykonawców, Wykonawca zapewni ustalenie w umowach z Podwykonawcami takiego okresu odpowiedzialności za wady, aby nie był on krótszy od okresu odpowiedzialności z tytułu gwarancji udzielonej przez Wykonawcę wobec Zamawiającego (§ 3).

W §31 ust. 7 strony uzgodniły, że rozliczenia z podwykonawcami za wykonanie przez nich części przedmiotu umowy następować będzie w następujący sposób: a) w przypadku wykonania części przedmiotu umowy przez Podwykonawców, Wykonawca składając fakturę, która opiewa na zakres wykonywany również przez Podwykonawcę, dokona stosownego podziału należności pomiędzy Wykonawcę i Podwykonawcę w protokole stanowiącym podstawę do wystawienia faktury potwierdzonego przez Zamawiającego, Wykonawcę i Podwykonawcę; b) zapłata całości należności będzie następować w całości, na rzecz Wykonawcy; c) Wykonawca zobowiązany jest do przekazania

należności Podwykonawcom. Wykonawca w terminie 10 dni przed upływem terminu płatności faktury przez Zamawiającego, złoży kserokopie potwierdzone przez bank, przelewów dokonanych na rachunki podwykonawców albo złoży oświadczenie Podwykonawców, że wszystkie należności Podwykonawców z tytułu zrealizowanych przez nich części przedmiotu zostały przez Wykonawcę uregulowane. Brak przekazania przez Wykonawcę ww. dokumentów spowoduje zatrzymanie faktury końcowej wynagrodzenia należnego Podwykonawcom, do momentu spełnienia tego warunku. Brak zachowania przez Wykonawcę powyższego warunku zwalania Zamawiającego z zapłaty odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty faktur w części dotyczącej zatrzymania kwot. Ewentualne odsetki wynikające z nieterminowej płatności w stosunku do podwykonawców obciążają Wykonawcę.

Dowód: - umowa nr (...) z dnia 7 marca 2014 r. wraz z załącznikami – k. 43-64

- aneks nr (...) do umowy nr (...) z dnia 7 kwietnia 2014 r. – k. 65-67

- Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia z dnia 17 stycznia 2014 r. – k. 176-322

Szpital (...) w K. dokonał potrącenia należnej mu kary umownej z tytułu zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy ze swoim zobowiązaniem wobec (...) sp. z o.o. i w tym celu w piśmie z dnia 13 maja 2015 r. skierowanym do (...) sp. z o.o. w W., złożył stosowne oświadczenie.

Dowód: - oświadczenie o kompensacie z dnia 13 maja 2015 r. – k. 71

- potwierdzenie wykonania operacji bankowych – k. 72-74

Podjęta przez pozwanego Szpital (...) w K. inwestycja, w przedmiocie: „Wybudowania wind na I Oddziale (...) Kardiologicznej i II Oddziale (...) Kardiologicznej wraz z opracowaniem kosztorysu i dokumentacji projektowo-technicznej oraz dostosowaniem budynków B i E do wymogów p. poż., BHP i sanepidu”, finansowana była z dotacji budżetu Województwa (...) na podstawie umowy nr DZ. (...), zawartej w dniu 13 marca 2013 r. w P..

Dowód: - umowa nr DZ. (...) z dnia 13 marca 2013 r. wraz z załącznikami i aneksami – k. 75-103

W piśmie z dnia 13 lutego 2015 r. skierowanym do Dyrektora Szpitala (...) w K., Departament (...) Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) w Poznaniu poinformował, że w wyniku analizy złożonego sprawozdania finansowego oraz dokumentacji źródłowej dotyczącej realizacji zadania dotacyjnego, przesłanej przez Szpital (...) w K. wraz ze sprawozdaniem ustalono, że zadanie będące przedmiotem umowy dotacyjnej wykonane zostało zgodnie z przeznaczeniem oraz że środki dotacyjne wydatkowane w terminie umownym. W treści pisma wskazano również, że wskazana w sprawozdaniu kwota wydatków poniesionych przy realizacji zadania jest zgodna z faktycznie poniesionymi przez Szpital.

Dowód: - pismo Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) w P. z dnia 13 lutego 2015 r. z dokumentacją rozliczenia dotacji – k.105-117

- potwierdzenie wykonania operacji bankowych – k. 119

W ramach realizacji umowy nr (...) z dnia 7 marca 2014 r. w Szpitalu (...) w K., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. korzystała z pomocy podwykonawców.

Dowód: - umowa na dostawę i montaż elementów żelbetowych z dnia 23 października 2014 r. – k. 375-379

- umowa na wykonanie robót teletechnicznych z dnia 24 października 2014 r. – k. 380-383

- umowa nr (...) z dnia 13 października 2014 r. na wykonanie szybów windowych – k. 384-388

- umowa z dnia 7 sierpnia 2014 r. – k. 389-391

- umowa z dnia 17 września 2014 r. – k. 392-394

Powód A. G., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) na zlecenie podwykonawcy Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. dokonał wykonania i montażu balustrad stalowych na terenie Szpitala (...) w K., w ramach realizowanych przez spółkę (...) sp. z o.o. w W. robót modernizacyjnych. Po wykonaniu umówionych prac powód wystawił: 1) fakturę VAT nr (...) z dnia 20 marca 2015 r. na kwotę 25.092 zł – płatną do dnia 3 kwietnia 2015 r. oraz 2) fakturę VAT nr (...) z dnia 16 kwietnia 2015 r. na kwotę 39.237 zł – płatną do dnia 30 kwietnia 2015 r. Pomiędzy stronami nie została zawarta umowa w formie pisemnej.

Pozwany Szpital- (...) -Kardiologiczny w K. miał świadomość faktu, iż powód A. G. jest dalszym podwykonawcą.

Dowód: - pismo spółki (...) sp. z o.o. z dnia 27 lutego 2015 r. – k. 10

- faktura VAT nr (...) z dnia 20 marca 2015 r. – k. 11

- faktura VAT nr (...) z dnia 16 kwietnia 2015 r. – k. 12

- zeznania świadka K. S. – k. 409-411

- zeznania świadka B. G. – k. 343-344

- zeznania świadka D. K. – k. 333

- zeznania świadka S. G. – k. 333

- zeznania świadka Ł. G. – k. 333

- zeznania świadka M. N. – k. 334

- zeznania świadka M. P. – k. 335

- zeznania świadka I. P. – k. 335

- zeznania świadka R. R. – k. 335

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane powyżej dokumenty, zeznania powoda A. G. oraz zeznania świadków: A. P., Ł. G., S. G., G. G., D. K., M. N., M. P., I. P., R. R., B. G. oraz K. S..

Zaoferowane do sprawy przez strony dokumenty Sąd uznał za wiarygodne albowiem ich prawdziwości oraz treści w nich zawartych ostatecznie nie kwestionowała żadna ze stron, a Sąd nie miał podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda A. G.. Powód zeznał m. in., że spółka (...) sp. z o.o. nie zapłaciła mu za wykonane prace oraz że zarówno A. P., jak i B. G. wiedzieli, iż A. G. jest podwykonawcą. Powyższe zeznania były spójne, konsekwentne i pokrywały się ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z zeznaniami przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków.

Zeznania świadka A. P. okazały się mało przydatne do ustalenia okoliczności faktycznych niniejszej sprawy. Świadek zeznał, że być może powód był pracownikiem firmy która wykonywała prace na rzecz pozwanego Szpitala. Nadto Sąd nie dał wiary twierdzeniom, iż świadek nie pamięta czy widział powoda przy wykonywaniu balustrad. Niewiarygodne zdaniem Sądu były również twierdzenia, iż świadek nie miał wiedzy czy na budowie byli podwykonawcy oraz że spółka (...) sp. z o.o. nie złożyła żadnych oświadczeń o korzystaniu z usług podwykonawców. Zeznania te stoją w sprzeczności z zeznaniami innych świadków.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków: D. K., S. G., Ł. G. oraz G. G.. Z treści ich zeznań wynika, że powód przebywał na terenie budowy i razem ze swoimi pracownikami wykonywał zleczone mu prace, których przedmiotem był montaż

balustrad. Nadto z zeznań tych wynika również, że dyrekcja Szpitala (...) w K. wiedziała, że powód jest jednym z podwykonawców. W konsekwencji Sąd uznał, że powyższe zeznania były spójne, logiczne i korespondowały z całością zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego.

Z tych samych względów Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom pozostałych świadków, tj.: M. N., M. P., I. P., R. R., B. G. oraz K. S..

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W toku niniejszego procesu, po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty z dnia 29 września 2015 r. w stosunku do Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., powód żądał od pozwanego Szpitala (...) w K., zapłaty kwoty 54.329 zł, tytułem wynagrodzenia, za wykonane przez powoda prace, których przedmiotem było wykonanie i montaż balustrad, na terenie ww. Szpitala, na zlecenie podwykonawcy, Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. Uzasadniając swoje roszczenie strona powodowa podała, że pozwany Szpital (...) w K. miał wiedzę i akceptował fakt, że powód wykonuje na rzecz pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. balustrady i montuje je na terenie należącym do pozwanego Szpitala jako inwestora, czego potwierdzeniem jest oświadczenie złożone w dniu 16 lipca 2015 r. przez działających w imieniu Szpitala, inspektora nadzoru inwestorskiego B. G. oraz kierownika ds. technicznych A. P.. Powód argumentował również, że pozwany Szpital mając świadomość wykonania i montażu balustrad przez powoda nie zgłosił jakichkolwiek zastrzeżeń co do powyższego, a nawet zaakceptował powoda jako podwykonawcę, o czym świadczy następczo pismo z dnia 16 lipca 2015 r., w związku z czym zrodziła się solidarna odpowiedzialność pozwanych za zapłatę wynagrodzenia na rzecz powoda.

Na kwotę dochodzoną w pozwie składają się należności z wystawionych przez powoda faktur VAT: nr (...) z dnia 20 marca 2015 r. na kwotę 25.092 zł oraz nr 1/04/2015 z dnia 16 kwietnia 2015 r. na kwotę 39.237 zł. W toku niniejszego procesu ustalono również, że umowa pomiędzy powodem a Przedsiębiorstwem Handlowo-Uslugowym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., nie została zawarta w formie pisemnej.

Przy tak zarysowanym stanowisku strony powodowej i wskazywanym przez strony sporu stanem faktycznym, w pierwszej kolejności zadaniem Sądu było ustalenie, czy można za podstawę prawną żądania powoda przyjąć treść, obowiązującej w chwili zawarcia umowy, normy art. 647¹ § 5 k.c. Przepis ten nakłada solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez dalszego podwykonawcę (powoda A. G.) zarówno na podwykonawcę, który z nim zwiierał umowę o dalsze podwykonawstwo (Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.) jak i inwestora, czyli w tym przypadku przypisywałby odpowiedzialność Szpitalowi (...) w K..

Tak daleko idąca odpowiedzialność inwestora jest jednak uzależniona od spełnienia kilku warunków określonych w art. 647¹ § 1-4 k.c. Zgodnie z § 1 powołanego przepisu, w umowie o roboty budowlane, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony powinny ustalić zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców. Z kolei art. 647¹ § 2 k.c. stanowi, że do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora; jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy. Wreszcie, zgodnie z art. 647¹ § 4 k.c., umowy o których mowa w § 2 i 3, powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Z przedstawionych przepisów wynika, zatem, że warunkiem przypisania takiej obciążającej inwestora solidarnej odpowiedzialności za prace wykonane przez podwykonawcę jest wyrażenie przez inwestora zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą. Może nastąpić to w sposób czynny lub bierny, przy czym w tym drugim wypadku, przy zachowaniu

warunków określonych przez art. 647¹ § 2 k.c., ustawodawca stworzył fikcję prawną wyrażenia takiej zgody (tzw. zgoda milcząca). Wyrażenie zgody w sposób czynny, jak to przesądził Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 29 kwietnia 2008 r., (III CZP 6/08; OSNC 2008/11/121), może natomiast nastąpić przez każde zachowanie inwestora, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę akceptacji umowy zawartej z podwykonawcą (art. 60 k.c.). Tym niemniej zgoda inwestora, wyrażona w sposób dorozumiany czynny (tak jak to jest przyjęte przy zgodzie „milczącej”) jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia, decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy są znane inwestorowi, albo z którymi miał możliwość zapoznania się (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r. V CSK 492/07, Lex nr 424317; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2010 r. II CSK 210/10, OSNC 2011/5/59).

Dodatkowym zabezpieczeniem interesu inwestora przed przypisaniem mu solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą, jest wprowadzenie wymogu zawarcia umowy o podwykonawstwo w formie pisemnej pod rygorem nieważności. W ten sposób miało dojść do wzmocnienia wewnętrznych powiązań procesu inwestycyjnego, umożliwienia inwestorowi bezpośredniego wpływu na wybór podwykonawców i treść zawieranych z nimi umów. W powołanej powyżej uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 29 kwietnia 2008 r. (III CZP 6/08) podkreślono, że w umowie o podwykonawstwo należało wskazać, jakie konkretnie roboty (zadania) objęte są zakresem wskazanym w art. 647¹ § 1 k.c. oraz wynagrodzenie. Nie ulega zatem wątpliwości, że zgoda inwestora w każdym wypadku będzie zatem skuteczna tylko wtedy, gdy będzie dotyczyła konkretnej umowy, o określonej treści, zawartej lub przynajmniej wstępnie uzgodnionej ze zindywidualizowanym podmiotem w zakresie wszystkich istotnych postanowień, szczególnie tych, które decydują o wysokości wynagrodzenia.

Jak już wyżej wskazano, umowa pomiędzy powodem a Przedsiębiorstwem Handlowo-Usługowym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., nie została zawarta w formie pisemnej. Wszelkie ustalenia co do zakresu i kosztów prac wykonywanych przez powoda na zlecenie (...) sp. z o.o. były ustalane zatem na zasadzie ustnego porozumienia. Zakres zleconych prac, wykonanych przez powoda wraz z określeniem wynagrodzenia nie zostały ujęte w żadnej pisemnej umowie pomiędzy stronami tej inwestycji. Skoro taka umowa i to w formie pisemnej nie została sporządzona, nie można też uznać, że takiej treści umowa mogła być zaakceptowana przez inwestora. Tym samym więc dla odpowiedzialności pozwanego jako inwestora nie znajdzie zastosowania przepis art. 647¹ § 5 k.c., bowiem jak wskazywano na wstępie niniejszych rozważań przepis art. 647¹ § 4 k.c. zastrzega dla umowy z podwykonawcą formę pisemną pod rygorem nieważności. Wobec braku pisemnej umowy określającej zakres robót powierzonych dalszemu podwykonawcy, a także ustalającej wysokość należnego z tego tytułu wynagrodzenia, w zakresie objętym niniejszym pozwem, nie powstała gwarancyjna odpowiedzialność pozwanego Szpitala jako inwestora. Skoro więc zakres prac wykonywanych przez powoda nie był przedstawiony do akceptacji pozwanemu i powódka na wykonanie tych prac nie uzyskała wymaganej zgody inwestora, inwestor jest zwolniony od odpowiedzialności za brak zapłaty za wykonane roboty podwykonawcy.

W tym miejscu zdaniem Sądu podkreślenia wymaga również to, że jeżeliby pominąć wymóg szczegółowego przedstawienia i to w formie pisemnej zakresu prac wykonywanych przez podwykonawców do akceptacji inwestorowi, inwestor ponosiłby względem podwykonawcy odpowiedzialność absolutną, a wymóg uzyskania jego zgody byłby iluzoryczny. Stałoby to też w oczywistej sprzeczności z powoływanym jednym z celów uregulowania zawartego w art. 647¹ k.c., jakim miało być wzmocnienie wewnętrznej struktury powiązań uczestników procesu budowlanego i danie inwestorowi możliwości wpływu na wybór podwykonawców i treść zawieranych z nimi umów. Podzielić również należy poglądy zaprezentowane w powołanej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r. (III CZP 6/08), w myśl których, ustawowa odpowiedzialność za cudzy dług jest konstrukcją rzadko stosowaną w przepisach; występuje tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją prawną obciążonego, dlatego w drodze wykładni w zgodzie z normami konstytucyjnymi należy zapewniać odpowiednią ochronę usprawiedliwionych interesów inwestora. Inwestor na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. zostaje obciążony odpowiedzialnością za realizację umowy, której nie jest stroną i na której wykonanie nie ma bezpośredniego wpływu. Odpowiedzialność ta łączy się z ryzykiem

dwukrotnej zapłaty wynagrodzenia - raz wykonawcy, a drugi raz podwykonawcy, gdy wykonawca, mimo otrzymanej od inwestora zapłaty, nie zaspokoił podwykonawcy. Surowy skutek wyrażenia zgody przez inwestora - nałożenie na niego solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy - wymaga więc zagwarantowania mu minimalnej ochrony prawnej, którą zapewnia znajomość okoliczności pozwalających oszacować zakres i stopień zagrożenia wynikającego z przyjmowanej odpowiedzialności (por. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZP 36/06, OSNC 2007/4/52).

W tej sytuacji zdaniem Sądu Rejonowego, wobec braku podstaw do przypisania pozwanemu Szpitalowi (...) w K. odpowiedzialności na podstawie przepisów art. 647¹ k.c., ustaleniu podlegało to, czy podstawą odpowiedzialności pozwanego mogły być przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, tj. przepisów art. 405 - 410 k.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że w sytuacji, gdy nieważność umowy o roboty dodatkowe ze względu na niezachowanie formy, uniemożliwia zasądzenie równowartości robót jako wynagrodzenia, nie ma przeszkód, aby równowartość tych robót uwzględnić na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, skoro o ich wartość strona pozwana bezspornie została wzbogacona. Jednakże, jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 grudnia 2010 r. (I CSK 64/10; Lex nr 811813), dopuszczając w świetle regulacji art. 321 k.p.c. możliwość zasądzenia na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu kwoty dochodzonej jako wynagrodzenie umowne za wykonane roboty budowlane, należy pamiętać, że uwarunkowane jest to zbieżnością stanu faktycznego obu tych roszczeń na tle konkretnego stanu faktycznego ustalonego w rozpoznawanej sprawie. Warunkiem jest to, by w okolicznościach sprawy podstawa faktyczna roszczenia o wynagrodzenie umowne nie różniła się w sposób istotny od podstawy świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Sąd podziela jednak pogląd Sądu Najwyższego wyrażony choćby w wyroku z dnia 19 marca 2015 r. IV CSK 368/14, LEX nr 1657598), że jeżeli poszukujący ochrony powód dokonał wyboru reżimu odpowiedzialności pozwanego, to sąd może rozstrzygnąć na innej podstawie prawnej, a więc dokonać, na gruncie prawa materialnego, innego wyboru podstaw odpowiedzialności, ze wszystkimi konsekwencjami tego wyboru, o ile dopełni procesowy obowiązek poinformowania o tym stron, umożliwiając im tym samym wypowiedzenie się. Sąd ma procesowy obowiązek respektowania prawa strony do bycia wysłuchanym. Stąd też pouczył strony o możliwości zakwalifikowania dochodzonego przez powoda roszczenia w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu dając tym samym szansę stronom na złożenie określonych twierdzeń czy wniosków dowodowych w tym zakresie.

Z treści art. 405 k.c. wynika, iż kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Do powstania roszczenia o wydanie bezpodstawnego wzbogacenia wymagane jest zaistnienie następujących warunków: zubożenie jednego podmiotu, wzbogacenie drugiego podmiotu, związek przyczynowy między zubożeniem i wzbogaceniem oraz brak podstawy prawnej dla wzbogacenia. Innymi słowy, wzbogaceniem się jest uzyskanie korzyści majątkowej kosztem innej osoby. Jest rzeczą obojętną, w jaki sposób i za czyją sprawą ktoś uzyskał korzyść kosztem innej osoby - rozstrzyga tu bowiem fakt, że jakaś wartość przeszła bez podstawy z majątku jednej osoby do majątku drugiej. Między zubożeniem i wzbogaceniem musi zachodzić tego rodzaju zależność, by można uznać, że są to dwie strony tego samego przesunięcia jakiejś wartości z jednego majątku do drugiego. Przesunięcie majątkowe musi nastąpić bez przyczyny, która usprawiedliwiałaby wzbogacenie. Legitymowanym do roszczenia o wydanie bezpodstawnego wzbogacenia jest każdy, czym kosztem nastąpiło wzbogacenie. Do zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia jest obowiązany tylko, ten, kto uzyskał korzyść majątkową.

Z kolei do powstania zobowiązania, którego podstawę stanowi art. 410 k.c. dochodzi natomiast w ten sposób, że wzbogacony uzyskuje bez podstawy prawnej korzyść majątkową w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego. Brak podstawy prawnej oznacza brak causae świadczenia lub jej wadliwość. Przy ocenie czy miało miejsce nienależne świadczenie istotna jest podstawa prawna i cel świadczenia, a nie podstawa prawna wzbogacenia. Instytucja świadczenia nienależnego ma zastosowanie m. in. wtedy, gdy czynność prawna, w wyniku której zostało spełnione świadczenie jest nieważna. Spełnienie nienależnego świadczenia powoduje przysporzenie w majątku osoby, na rzecz której zostało spełnione. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 marca 2004 r., (II CK 89/03, Lex nr

175951), brak podstawy prawnej świadczenia należy ujmować w sposób obiektywny, jako brak tytułu prawnego legitymizującego przesunięcie korzyści majątkowej do majątku wzbogaconego. Tytuł ten może wynikać z czynności prawnej, ustawy, aktu administracyjnego lub orzeczenia sądowego. Prawną podstawę takiego przysporzenia może także stanowić czynność prawna osoby trzeciej, jak również można jej poszukiwać poza stosunkiem zubożony - wzbogacony. Nie zachodzi bezpodstawne wzbogacenie w wypadku nienależnego świadczenia, jeżeli przejście korzyści z majątku zubożonego do majątku wzbogaconego następuje na podstawie umowy wzbogaconego z osobą trzecią. Tożsame stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 grudnia 2005 r., (V CK 389/05, Lex nr 371835).

Z ustaleń faktycznych poczynionych w toku niniejszego procesu wynika, że pomiędzy podwykonawcą ((...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.), a dalszym podwykonawcą (A. G.) nie została zawarta umowa w formie pisemnej na wykonanie i montaż balustrad na terenie Szpitala (...) w K., które mogłyby podlegać akceptacji ze strony inwestora (pozwanego Szpitala). Powód w zakresie wykonanych prac nie posiadał statusu podwykonawcy w stosunku do pozwanego Szpitala. Wiązała go umowa z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., chociażby zawarta w formie ustnej. Inwestora (Szpital (...) w K.) wiązała natomiast ważna umowa z generalnym wykonawcą ((...) sp. z o.o. w W.). Ma to tylko ten skutek, że umowa z powodem została zawarta poza zakresem unormowania określonego w art. 647¹ k.c., co czyni niemożliwym dochodzenie roszczeń do inwestora na podstawie tego przepisu, natomiast nie ma wpływu na istnienie zobowiązania kreującego obowiązek świadczenia na rzecz kontrahenta, który był adresatem świadczenia mającego podstawę prawną w tej umowie. Szpital (...) w K. był finalnym odbiorcą tego świadczenia, ale w sposób pośredni, bo uzyskane przysporzenie miało podstawę w ekwiwalentnej umowie łączącej go z generalnym wykonawcą, który spełniał na jego rzecz swoje świadczenie. Podstawa prawna przesunięcia majątkowego (świadczenia) leżała więc poza stosunkiem zubożony – wzbogacony i miała swoje źródło w ważnych umowach wzbogaconego z generalnym wykonawcą ((...) sp. z o.o. w W.).

W konsekwencji stwierdzić trzeba, że podstawa prawna świadczenia mająca swe źródło w ważnej umowie zawartej z osobą trzecią, wyklucza roszczenie podwykonawcy do inwestora na podstawie art. 410 k.c.

Niezależnie jednak od powyższych rozważań roszczenie powoda z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia nie mogłoby zostać uwzględnione także i z tego powodu, że nie zostało udowodnione co do wysokości.

Zasądzeniu na podstawie art. 405 i nast. k.c. podlega zwrot wzbogacenia, a więc zwiększenie majątku pozwanego Szpitala - inwestora, w związku z wykonaniem prac przez powoda. Inne zatem okoliczności faktyczne są w takiej sytuacji przedmiotem dowodu i ustalenia niż w przypadku ustalania wysokości umówionego wynagrodzenia. Zgodnie z poglądem zaprezentowanym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 grudnia 2010 r., (I CSK 64/10, LEX nr 811813) w sytuacji, gdy podstawą zasądzenia należności było bezpodstawne wzbogacenie pozwanego kosztem powoda, powód, zgodnie z art. 6 w zw. z art. 410 § 1 i art. 405 k.c., powinien wykazać jakie roboty budowlane, wzbogacające pozwanego, wykonał na jego rzecz i jaka jest wartość tego wzbogacenia na dzień wyrokowania.

Powód tymczasem, wbrew ciężącemu na nim obowiązkowi, nie wykazał na czym polegać by miało bezpodstawne wzbogacenie pozwanego Szpitala. Powoływał się jedynie na wartość wykonanych prac ujętych w fakturach VAT oraz zlecenie z dnia 27 lutego 2015 r. na wykonanie i montaż balustrad. Zdaniem Sądu, przy ustalaniu okoliczności decydujących dla świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, takie dokumenty nie mogą być podstawą wyliczenia „wzbogacenia”. Faktury VAT z dnia 20 marca 2015 r. i 16 kwietnia 2015 r., są rachunkiem wystawionym przez powoda za wykonanie określonych robót, zgodnie z ustną umową i za określonym umownie wynagrodzeniem, w tym wliczonym zyskiem dla samego powoda – nie jest zaś dowodem określającym wartość bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego kosztem powoda.

Aby ocenić roszczenie powoda, przyjmując za podstawę prawną bezpodstawne wzbogacenie, przeprowadzone postępowanie dowodowe musiałyby być prowadzone w zakresie wartości bezpodstawnego wzbogacenia. W niniejszej sprawie postępowanie nie było prowadzone w tym kierunku. Nie można przyjąć bowiem aby wskazane na fakturach VAT kwoty zapłaty za wykonane prace stanowiły wartość bezpodstawnego wzbogacenia. Wzbogacenie obejmuje bowiem jedynie „korzyści” jakie ostatecznie uzyskał wzbogacony, nie zawsze jest to zbieżne z wysokością świadczenia

jakie jest należne za wykonania czynności przysparzających. Ustalając w niniejszym postępowaniu wysokość należnej powodowi kwoty, należałoby zatem określić wartość samego wzbogacenia pozwanego i przy określeniu kwoty odpowiadającej wartości robót wykonanych na określonym terenie, przy zaistnieniu określonych warunków, zużytych materiałów i poniesionych nakładów pracy oraz ustalić czy tak ustalona wartość robót odpowiadała właśnie wartości robót ujętych w fakturach VAT.

Nawet jeśli przyjąć, że ewentualne wzbogacenie pozwanego odpowiada wartości faktur dochodzonych przez powoda, to zgodzić należy się z pozwanym, że zapłacił on wykonawcy za wszystkie wykonane roboty budowlane, w tym za roboty objęte pozwem z niniejszej sprawie, zatem nie jest on bezpodstawnie wzbogacony. Gdyby powód wykazał, że w ramach zapłaty dokonanej przez Szpital nie zostały opłacone roboty, które były wykonawcze przez powoda, to możnaby ewentualnie rozważać odpowiedzialność pozwanego w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Okoliczności te w żaden sposób nie zostały jednak wykazane.

W konsekwencji Sąd w punkcie 1 wyroku powództwo oddalił.

O kosztach procesu w punkcie 2 wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i stosowanie do wyniku tego postępowania obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu. Na koszty procesu składały się: wynagrodzenie pełnomocnika strony pozwanej zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002 nr 163 poz. 1349 ze zm.) w kwocie 3600 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

SSR Mariusz Gotowski